

ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในประโยคภาษาไทย

นายภาณุ สังขะวาร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาครีชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

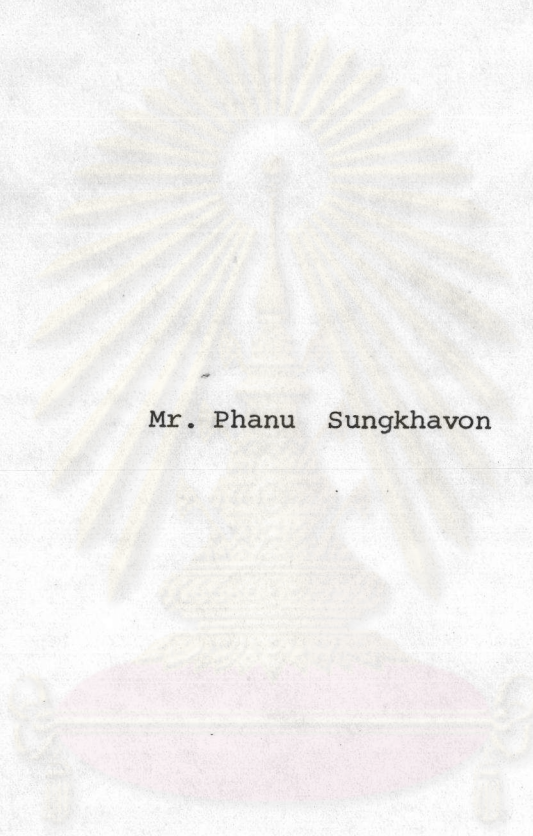
พ.ศ. ๒๕๒๗

ISBN 974-563-494-8

009789

I1684256X

SEMANTIC RELATIONSHIPS BETWEEN NOUNS AND VERBS IN THAI SENTENCES

Mr. Phanu Sungkhavon

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Thai

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในประโยคภาษาไทย
โดย นายภาณุ สังขะวร
ภาควิชา ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. นววรรณ พันธุเมธา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

(Signature)

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคิษฐ์ บุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(Signature) ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา นาคสกุล)

(Signature) กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. นววรรณ พันธุเมธา)

(Signature) กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ พุกผาสุข)

(Signature) กรรมการ

(อาจารย์ ดุษฎีพร ชำนิโรคคานต์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในประโยคภาษาไทย
ชื่อนิสิต นายภาณุ สังขะวร
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. นววรรณ พันธุเมธา
ภาควิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา ๒๕๒๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์จะศึกษาความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในประโยคภาษาไทยว่ามีความสัมพันธ์เป็นกี่แบบ และจะศึกษาบทบาทของคำเชื่อมที่มีต่อความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยา

ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า คำนามจะมีความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์กับคำกริยาเป็นแบบต่าง ๆ ได้ ๑๖ แบบ คือ ผู้ทำ ผู้ทรงสภาพ ผู้ประสพ ผู้ถูก ผล ผู้รับประโยชน์ ผู้เสริม ผู้ร่วม เครื่องมือ สาเหตุ เวลา สถานที่ จุดหมาย แหล่งเดิม หน่วยวัด และลักษณะ

ส่วนคำเชื่อมนั้น มีบทบาทต่อความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยา คือช่วยแสดงความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์แบบต่าง ๆ ๑๑ แบบ ในจำนวนนี้ ๒ แบบจำเป็นต้องใช้คำเชื่อมช่วยแสดงความสัมพันธ์เสมอ ๘ แบบจำเป็นต้องใช้คำเชื่อมช่วยแสดงความสัมพันธ์ในบางกรณี มีเพียงแบบเดียวเท่านั้นที่ไม่จำเป็นต้องใช้คำเชื่อมช่วยแสดงความสัมพันธ์ แต่แม้ว่าคำเชื่อมจะไม่จำเป็นต้องใช้แสดงความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในบางกรณี คำเชื่อมก็ยังคงมีความสำคัญ คือ ช่วยระบุความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ให้แน่ชัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Semantic Relationships between Nouns and Verbs in
 Thai Sentences

Name Mr. Phanu Sungkhavon

Thesis Advisor Associate Professor Navavan Bandhmedha, Ph.D.

Department Thai

Academic Year 1983

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study semantic relationships between nouns and verbs in Thai sentences. The emphasis of the study is put on types of these relationships and on the roles of prepositions which help determine the relationships.

The study reveals that there are altogether 16 types of semantic relationships between nouns and verbs. They are Agentive, Patient, Experiencer, Objective, Factitive, Benefactive, Complement, Comitative, Instrumental, Causative, Time, Locative, Goal, Source, Measure and Manner.

Prepositions help to indicate 11 types of semantic relationships between nouns and verbs. Two of those 11 types need prepositions to indicate the relationships. Eight types need prepositions to indicate the relationships only in some cases. There is only one type that needs not have a preposition to indicate the relationship.

Eventhough prepositions are not necessary for indicating the semantic relatiinships between nouns and verbs in some cases, it helps to clarify the cases in which the semantic relationships between nouns and verbs are ambiguous.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.นววรรณ พันธุเมธา ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการแนะนำการวางโครงเรื่อง และตรวจแก้ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่าในการปรับปรุงแก้ไข เนื้อหาวิทยานิพนธ์ ด้วยความเอาใจใส่โดยใกล้ชิดอย่างมิเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ทั้งยังให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นาคสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข อาจารย์ ดุษฎีพร ชำนิโรตคานต์ ที่ได้กรุณาแนะนำ ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ ที่ได้กรุณาให้ยืมหนังสือ และให้คำแนะนำที่ทรงคุณประโยชน์ยิ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
๒. การศึกษาความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยา	๔
แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนาม กับคำกริยาของนักไวยากรณ์ต่างประเทศ	๔
ชาร์ลส์ เจ. วิลล์มอร์	๔
กรู เบอร์	๘
วอลเลซ แอล เซฟ	๑๑
นิลเซน	๑๔
อาร์ อี ลองเอเคอร์	๑๖
จอห์น เอ็ม แอนเตอร์สัน	๒๑
แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนาม กับคำกริยาของนักไวยากรณ์ไทย	๒๒
พงษ์ศรี เลขะวัฒนะ	๒๒
ปราณี กุลละวณิชย์	๒๔
กาญจนา สินธวานนท์	๒๗
นววรรณ พันธุเมธา	๒๘
เพ็ญแข วงษ์ศิริ	๓๑
ข้อคิดเห็นจากการศึกษางานของนักไวยากรณ์	๓๕
๓. ชนิดของคำกริยา	๓๘
คำกริยาแสดงอาการ	๓๘
คำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น	๔๐
คำกริยาแสดงอาการที่ทำร่วมกับผู้อื่น	๔๕

คำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระเทือนผู้อื่น แต่ต้องปรากฏ สถานที่	๔๗
คำกริยาแสดงอาการที่กระทบกระเทือนผู้อื่น	๔๘
คำกริยาแสดงอาการที่เป็นผลต่อสิ่งอื่น	๕๖
คำกริยาแสดงอาการที่มีผู้อื่น เป็นจุดหมาย	๕๘
คำกริยาแสดงอาการที่ต้องมีผู้อื่นมาช่วย เสริมความหมายให้ ชัดเจนขึ้น	๖๐
คำกริยาแสดงสภาพ	๖๒
คำกริยาแสดงสภาพที่บอกลักษณะหรือคุณสมบัติ	๖๓
คำกริยาแสดงสภาพทำนองเดียวกัน	๖๕
คำกริยาแสดงสภาพที่ต้องมีผู้อื่นมาช่วย เสริมความหมายให้ ชัดเจนขึ้น	๖๕
คำกริยาแสดงสภาพที่มีหน่วยวัด	๖๗
คำกริยาแสดงความรู้สึก	๖๘
คำกริยาแสดงความรู้สึกที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น	๖๙
คำกริยาแสดงความรู้สึกที่เกิดที่อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง	๖๙
คำกริยาแสดงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น	๗๐
คำกริยาแสดงความรู้สึกที่รู้สึกต่อผู้อื่น	๗๑
คำกริยาแสดงความรู้สึกที่รู้สึกต่อผู้อื่นและผู้อื่นนั้น เป็นสา เหตุ ..	๗๒
๔. ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยา	๗๓
ผู้ทำ	๗๓
ผู้ทรงสภาพ	๗๖
ผู้ประสบ	๗๘
ผู้ถูก	๗๙
ผล	๘๓

จุดหมาย	๘๔
สถานที่	๘๘
ผู้ร่วม	๙๐
หน่วยวัด	๙๒
ผู้เสริม	๙๕
เวลา	๙๘
สาเหตุ	๑๐๐
แหล่งเดิม	๑๐๒
เครื่องมือ	๑๐๔
ลักษณะ	๑๐๗
ผู้รับประโยชน์	๑๐๘
๕. บทบาทของคำ เชื่อมต่อความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา	
คำ เชื่อมช่วยแสดงความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ต่าง ๆ กัน	๑๑๓
คำ เชื่อมจำเป็นต้องใช้เพื่อช่วยแสดงความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์	
ระหว่างคำนามกับคำกริยาบางลักษณะ	๑๑๗
คำ เชื่อมช่วยระบุความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนาม	
กับคำกริยาให้แน่ชัด	๑๒๓
๖. สรุปผลการวิจัยและข้อ เสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	๑๒๕
ข้อ เสนอแนะ	๑๒๗
บรรณานุกรม	๑๒๙
ภาคผนวก	๑๓๑
ประวัติผู้เขียน	๒๒๑